

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-04-06
Besvaras senast
2021-04-14 kl. 12.00

Till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2416 Tillgång till studieförbundens system, underlag och samverkanspartner för att kunna utföra en rättvis revision

Staten delar varje år ut över 4 miljarder till folkbildningen. Hösten 2020 avslöjades Folkbildningsrådet med ett stort bedrägeri. Miljontals kronor har betalats ut till tio studieförbund runt Järvafältet i Stockholm; av dessa hade åtta fuskat till sig bidrag. Enligt TV4 den 10 september 2020 visade det sig att det var fejkade deltagare och att pengarna misstänktes gå till finansiering av extremism och organiserad brottslighet. Signaler kom också att det finns omfattande fusk på andra ställen i landet. Genom forskningsrapporter om våldsbejakande extremism och antidemokratiska krafter har experter från Försvarshögskolan och Malmö universitet flera gånger stött på problemet med systematiskt missbruk av folkbildningssystemet som motverkar en demokratibaserad värdegrund.

När fuskskandalen dök upp var det minst sagt chockerande och skrämmande men framför allt förargligt. Det krävdes kraftfulla åtgärder från flera håll, inte minst från upprädda skattebetalare. Så hur blev det då?

Studieförbundens främsta företrädare gentemot staten är Folkbildningsrådet, en ideell förening vars huvudmän och medlemmar utgörs av studieförbunden och folkhögskolorna. Problemet är att de organisationer som ska motta bidragen också administrerar utdelandet. Det finns en oförmåga att hindra fusk och felaktiga utbetalningar, något som Riksrevisionen tog upp i en uppföljningsrapport 2015. Riksrevisionen rekommenderade att Folkbildningsrådet skulle kontrollera bidragen hårdare och att regeringen skulle ställa tydligare krav på Folkbildningsrådets myndighetsutövning. I rapporten konstateras också att Folkbildningsrådets fördelningssystem inte har fått de kvalitativa kriterier riksdagen beslutat om. Kontrollen är ineffektiv, och uppföljning och utvärdering belyste inte huruvida syftet med bidragen uppfylldes.

I FBR:s senaste rapport till regeringen berömdes den egna folkbildningsverksamheten, och Maria Graner underströk vidare: "Demokratin är inget som uppstår ur ingenting utan den är något vi skapar tillsammans genom samtal och engagemang i samhället. Här gör folkbildningen viktiga demokratistärkande insatser genom att man möjliggör möten mellan människor och främjar lärande och dialog."

Riksrevisionens rekommendationer har inte hörsammats av Folkbildningsrådet, utan man har struntat i kraven, och argumenten för det är att alla de brister som påtalades finns kvar än i dag. Flera år senare. I stället tog Folkbildningsrådet själva initiativ till en egen granskning som utfördes av Erik Amnå, vars resultat visade att det finns allvarlig kritik mot studieförbundens demokratiska strukturer, syn på jämställdhet och andra grundläggande värden i vårt samhälle.

Experter hänvisar till att en av de föreslagna åtgärderna innefattar att staten tillsätter en revisor på Folkbildningsrådet. Här är viktigt att ha i åtanke att alla studieförbundsavdelningar redan har en auktoriserad revisor och en förtroendevald revisor, och inget fusk har upptäckts av dessa. En revisor på Folkbildningsrådet skulle alltså använda sig av en sedan länge beprövad metod som återkommande misslyckats med att förhindra och upptäcka fusk. En revisor på Folkbildningsrådet skulle heller inte ha tillgång till studieförbundens system, underlag och samverkanspartner, vilket är grunden för att kontrollera verksamhet och felaktigheter. Denna aspekt behöver verkligen överses av staten.

Med hänvisning till ovanstående vill jag ställa följande fråga till utbildningsminister Anna Ekström:

Avser ministern att se över möjligheten att tillsätta en revisor som granskar Folkbildningsrådet och som även har tillgång till studieförbundens system, underlag och samverkanspartner?

.....

Marléne Lund Kopparklint (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders